

T.C.
BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/13359

Sayı : 75833232 - 610- 384

Konu : Soru Önergeleri

05/06/2017

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 12/05/2017 tarihli ve 43452547-120.07-98321 sayılı yazı.

Bakanlığımıza intikal eden ilgi yazı eki, Mersin Milletvekili Sayın Serdal KUYUCUOĞLU tarafından tevcih edilen 7/13359 esas numaralı yazılı soru önergesinin cevabı ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Faruk ÖZLÜ
Bakan

Ek:

Cevabi yazı (4 sayfa)

MERSİN MİLLETVEKİLİ SAYIN SERDAL KUYUCUOĞLU'NUN

7/13359 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR

Bakanlığınız ilgili kuruluşlarından Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), tanıtım sayfasında toplumumuzun yaşam kalitesinin artmasına ve ülkemizin sürdürülebilir gelişmesine hizmet eden, bilim ve teknoloji alanlarında yenilikçi, yönlendirici, katılımcı ve paylaşımcı bir kurum olma vizyonunu benimseyen TÜBİTAK, akademik ve endüstriyel araştırma geliştirme çalışmalarını ve yenilikleri desteklemek, ulusal öncelikler doğrultusunda Araştırma-Teknoloji-Geliştirme çalışması yürüten Ar-Ge enstitülerini işletme işlevlerinin yanı sıra, ülkemizin Bilim ve Teknoloji politikalarını belirlemekte ve toplumun her kesiminde bu farkındalığı artırmak üzere kitaplar ve dergiler yayınlamaktadır. Bilim insanlarının yurt içi ve yurt dışı akademik faaliyetleri burs ve ödüller ile desteklenmekte, özendirilmekte, üniversitelerimizin, kamu kurumlarımızın ve sanayimizin projeleri fonlanarak, ülkemizin rekabet gücünün artırılması hedeflenmektedir diye, özetlemektedir.

Zaman zaman kamuoyuna yansıyan haberlere göre TÜBİTAK'ın değerlendirmeye bile gerek görmediği bazı projeler, yurtdışından çok önemli dereceler ve ödüllerle dönmektedir. Bu ve benzeri gelişmeler kurumun gerek bilimselliğini gerekse değerlendirme kriterlerini tartışmalı hale getirmektedir.

Bu bağlamda;

Soru 1- 2002 yılından beri TÜBİTAK'ın reddettiği kaç proje yurt dışında derece ya da ödül alarak ülkemizi gururlandırmıştır?

Soru 3- TÜBİTAK bu projeleri değerlendirirken, hangi kriterlere göre değerlendirme yapmaktadır?

Soru 5- TÜBİTAK tarafından reddedilen fakat yurt dışında ödül ve derece alan projelerle ilgili nasıl bir değerlendirmede bulunursunuz?

Cevap 1-3-5- TÜBİTAK Lise Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması 1968 yılından bu yana (49 yıldır) düzenlenmektedir. Her yıl başvuru sayısı artarak ilerleyen söz konusu yarışmaya bu yıl 13.940 proje başvurusu alınmış ve bunlardan 1.200 tanesi bölge merkezi illerimizde sergilenmiştir. Bu projelerden 220'si final yarışmasına katılmaya hak kazanırken, finalde ise 83 proje ödül kazanmıştır.

TÜBİTAK tarafından düzenlenen proje yarışmalarındaki projeler, alanında uzman öğretim üyelerinden oluşturulan jüriler tarafından, azami nesnellik ve tarafsızlık gözetilerek değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, bölge sergilerinde görevli jüriler o bölgedeki

üniversitelerin öğretim üyeleri arasından seçilmekte, final sergisi için ise tüm Türkiye'deki üniversitelerden seçim yapılmaktadır.

Öte yandan, TÜBİTAK Bilim İnsanı Destekleme Daire Başkanlığı (BİDEB) tarafından düzenlenen bahse konu yarışmaları kazanamayan fakat yurt dışında ödül alan projelerin takip edilmesi, proje başvuru sayısı ve yurt dışındaki proje yarışmalarının çeşitliliği nedeniyle mümkün olamamaktadır. Bununla birlikte, basından elde edilen bilgiye göre 3 projemiz yurt dışında ödül alarak ülkemizi ve bizleri gururlandırmıştır.

Bu çerçevede, yurt dışında düzenlenen ve kamuoyunda haber olan proje yarışmaları ile TÜBİTAK tarafından düzenlenen yarışmalar arasında farklı öncelikler bulunmaktadır. Nitekim "Lise Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışmasındaki" projeler; "Proje Hazırlama Rehberinde" ve "Yarışma İlanında" belirtilen Özgünlük ve Yaratıcılık, Kullanılan Bilimsel Yöntem, Tutarlılık ve Katkı, Yararlılık (Ekonomik, Sosyal, vb.) Uygulanabilirlik ve Kullanışlılık, Kaynak Taraması, Özümseme ve Hâkimiyet, Sonuç ve Açıklık gibi kriterlere göre değerlendirilmektedir. Ayrıca jüri önünde yapılan değerlendirmelerde, alanlarında uzman ilgili akademisyenler tarafından proje sahibi öğrencilerimize projelerinin zayıf ve güçlü yanları da bildirilmekte ve projelerini geliştirmek isteyen öğrencilere yol gösterilmektedir.

Netice olarak bu bir yarışmadır ve ancak sınırlı sayıda proje ödül almaya hak kazanmaktadır. Ayrıca, yurt dışında ödül aldığı bilinen projeler, 1 yıl gibi uzun bir süre sonra yurt dışındaki yarışmalara sunulmuş olup, söz konusu projelerin bu sürede jüri önerileri de dikkate alınarak geliştirildikleri değerlendirilmektedir.

Soru 2- Bilim Kurulu oluşturulurken ne gibi kriterler göz önünde bulundurulmaktadır?

Soru 4- Bilim Kurulu değerlendirmelerine siyasi müdahaleye, dolayısıyla kayırmacılığa yer verilmekte midir?

Cevap 2-4- Bilim Kurulu, 14 üye ile Başkan ve iki Başkan Yardımcısı dâhil toplam 17 üyeden oluşur. TÜBİTAK'ın Kurulması Hakkında 278 numaralı Kanun'a göre; Bilim Kurulunun 8 üyesi, bilimsel ve teknolojik alanlarda eser, araştırma ve buluşlarıyla temayüz etmiş ve/veya araştırma ve teknoloji yönetimi konusunda yetkinliği bulunan, bilimsel ve teknolojik sistem, kurum ve birimleri başarı ile kurmuş ve/veya yönetmiş olanlar arasından belirlenir.

Bilim Kurulunun geri kalan altı üyesi ise, lisans öğreniminden sonra kamu kurum ve kuruluşlarında ve/veya özel sektörde en az on yıl deneyim sahibi olmuş, mesleğinde temayüz etmiş ve üstün nitelikli hizmetleriyle tanınmış kişiler arasından seçilir.

Kanun ile teşekkül etmiş, çalışma şekli yönetmelikle açık şekilde tarif edilmiş olan, üyeleri nesnel kriterler esas alınarak seçilmiş, konusunda yetkin kişilerden oluşan TÜBİTAK Bilim Kurulu, bugüne kadar gündeminde yer alan her kararı etik ve hukuk kuralları bağlamında ele alarak, demokratik yöntemlerle karara bağlamaktadır.

Soru 6- TÜBİTAK, ismi değiştiği 2005 yılından bu yana kaç projeye destek vermiş, bu projelerin destekleme maliyetleri ne kadar olmuş ve başarı sağlanan proje sayısı kaç olmuştur?

Cevap 6- TÜBİTAK'a her yıl, farklı alanlarda çok yüksek sayıda proje başvurusu yapılmakta olup bunlar ilgili teknik kurullar tarafından incelenerek desteklenmeye hak kazanıp kazanmayacakları karara bağlanmaktadır.

Bunlardan Teknoloji ve Yenilik Destek Programları Başkanlığı (TEYDEB) destek programları kapsamında 2005-2016 yılları arasında desteklenen 12.506 projeye toplam 5,9 Milyar TL hibe desteği sağlanmıştır. Aynı dönemde 10.218 proje tamamlanmıştır.

Ayrıca, Bilim ve Toplum Daire Başkanlığı tarafından desteklenen 4004 (Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları) kapsamında 2007-2016 yılları arasında 48 projeye destek verilmiş olup, projelere ayrılan toplam bütçe 27.879.053 TL'dir. 4005 (Bilim ve Toplum Yenilikçi Eğitim Uygulamaları) kapsamında ise 2013-2016 yılları 43 projeye destek verilmiş olup, projelere ayrılan toplam bütçe 1.759.175 TL'dir. Benzer şekilde, 4006 (TÜBİTAK Bilim Fuarları) çerçevesinde 2013-2016 arasında 11.160 projeye destek verilerek bu projelere 55.795.000 TL bütçe ayrılmıştır. İlaveten, 4007 (Bilim şenliği Destekleme Programı) kapsamında 2014-2016 arasında 63 projeye, 4.427.596 TL tutarındaki bütçe dâhilinde destek verilmiştir. Ancak 2017 yılına ait desteklenme, sözleşme vb. süreçleri henüz tamamlanmadığından, 2017 yılı proje sayıları ve bütçe rakamları dâhil edilmemiştir.

Öte yandan, BİDEB bünyesinde yürütölen yarışmalara (2204/A, 2241, 2242, 2238 kodlu programlar) 2008-2016 yılları arasında 66.444 proje başvurusu yapılmış olup, bu projelerden 725 adedi ödüle layık görölmüştür. Ödüüllü projelere toplam 46,8 Milyon TL destek sağlanmıştır.

Son olarak, Araştırma Destek Programları Başkanlığı (ARDEB) destek programlarına 2005-2016 yılları arasında sunulan 77.064 proje önerisinden 16.855 adedi desteklenerek bunlara 4.187 Milyar TL destek sağlanmıştır. Söz konusu projelerin 12.202 adedi sonuçlanmıştır.

Soru 7- TÜBİTAK kaç kişiye ne kadar burs vermektedir? Burs verme kriterleriniz nedir?

Cevap 7- 2008-2016 yılları arasında BİDEB bünyesindeki "eğitim burslarına" başvuran toplam bilim insanı sayısı 105.723 olup, bu kapsamda 15.048 kişiye destek verilmesine karar verilmiştir. Belirtilen tarih aralığında eğitim burs ve desteklerinden yararlanan bilim insanlarımıza aktarılan toplam destek/burs miktarı ise 655 Milyon TL'dir.

2008-2016 yılları arasında BİDEB bünyesindeki "araştırma burs ve desteklerine" başvuran toplam bilim insanı sayısı ise 32.413 olup, bu kapsamda 16.051 kişi için destek kararı

alınmıştır. Bahse konu tarih aralığında araştırma burs ve desteklerinden yararlanan bilim insanlarına aktarılan toplam destek/burs miktarı 390 Milyon TL'dir.

Ayrıca, yürürlükteki ARDEB projelerinde görev alan/almakta olan bursiyer sayısı 9.776 kişi, bunlara aktarılan destek miktarı ise 220,4 Milyon TL'dir.

BİDEB tarafından yurt içinde lisans ve lisansüstü eğitim alacak öğrenciler ile yurt dışında lisansüstü eğitim almak isteyen öğrencilere burs desteği verilmektedir. "Eğitim Burslarında" öğrencilerin başvuruları değerlendirilirken aşağıdaki değerlendirme yöntemi kullanılmaktadır:

- 2205 Yurt İçi Lisans Burs Programında üniversite sınavında dereceye girerek belirlenen temel fen ya da sosyal bilimler alanında eğitim alan/ÇAP yapan öğrencilere destek verilmektedir. Bu programda desteklenecek öğrencilerin belirlenmesinde başvuru koşullarının sağlanması yeterli bulunmaktadır.
- Lisansüstü eğitim burslarında ise desteklenecek öğrencilerin belirlenmesinde lisans not ortalaması, yüksek lisans not ortalaması, ALES notu, üniversiteye giriş sırlamasının dikkate alındığı başarı puan değerlendirmesi kullanılmaktadır. Başarı puan değerlendirmesine göre destek puan barajının üzerinde olan öğrenciler desteklenmeye hak kazanmaktadır.

Buna ek olarak BİDEB tarafından yurt içi ve yurt dışı olmak üzere lisans düzeyinden doktora sonrasına kadar çeşitli araştırma burs destekleri verilmektedir. BİDEB tarafından yürütülen programlarda alınan araştırma projeleri başvuruları danışman, danışma kurulu veya panel usulü ile değerlendirilir. Bu noktada her bir danışman, danışma kurulu ya da panel değerlendirmesinde yer alacak kişiler, başvurularla ilgili alanlarda uzman olan kişilerden seçilmektedir. Değerlendirme yapacak kişilerin belirlenmesinde, bilimsel değerlendirmesini yapacakları başvuru konularında uzmanlığa sahip olmaları ve başvuru sahipleri ile aralarında çıkar çatışması/çatışması olmaması esas alınmaktadır. Ayrıca, ön raporlarını TÜBİTAK tarafından istenen formata uygun olarak hazırlamak, görüş ve değerlendirmelerini bilimsel gerekçelere dayandırmak da, panelistlerin görev ve sorumlulukları içerisinde yer almaktadır.

Araştırma Burs ve Destek Programları kapsamındaki proje başvurularıyla ilgili değerlendirme kriterleri ise şunlardır: "adayın bilimsel yetkinliği", "araştırmanın yapılabilirliği", "araştırma önerisinin bilimsel veya teknolojik değeri", "başvurunun kariyer geliştirme potansiyeli ve yaygın etkisi", "adayın gideceği yerin bilimsel ve/veya teknolojik değeri", "başvurunun, adayın kariyer gelişimine, ev sahibi kuruma ve Türkiye'ye katkısı".